

QUADERN DE TEATRE
Francesc Massip

Els premis: pastanaga o fuet?

Dilluns passat es van presentar a la Sala Beckett els Premis Born de Teatre. Era el primer cop que el reputat premi menorquí es donava a conèixer oficialment al Cap i Casal, un pas endavant en la tasca de difusió i eixamplament que duu a terme el guardó vigent més antic i més ben dotat de textos teatrals en l'àmbit dels Països Catalans. Va oficiar d'amfitrió Toni Casares, que va comprometre la sala que orienta a fer lectures dramatitzades dels textos guanyadors en les properes edicions d'acord amb la seva línia d'acollir i potenciar les noves dramaturgies. Van fer de padrins Joana Barceló, presidenta del Consell Insular de Menorca, i Pau Gener, president del Cercle Artístic de Ciutadella, els quals, juntament amb Karol Marquès, són ànima i cor del Premi. I és que un dels trets singulars d'aquesta distinció és que sigui una iniciativa de la societat civil, no vinculada a institucions oficials com la majoria dels premis literaris. Qui el convoca, del 1970 ençà, és el Cercle Artístic, una entitat fundada el 1881 que aglutinava els impulsors culturals de la població i que construiria el magnífic teatre al bell mig de la ciutat que ha esdevingut el seu emblema. L'altra particularitat és que s'accepten originals tant en català com en castellà, amb l'import més substancial de tot l'Estat (12.500 euros) i amb la publicació de les obres guardonades també en totes dues llengües: en català a la col·lecció *Textos a Part de Teatre Contemporani* (Arola Editors) que dirigeix Joan Cavallé, i en castellà a la revista *Primer Acto*. Els noms dels guardonats en l'última dècada demostren l'alt prestigi adquirit pel premi: els germans Sirera, Sergi Belbel, Jordi Galceran, Juan Mayorga, Lluïsa Cunillé i, en l'última edició, Llorenç Capellà, dramaturg i narrador mallorquí de llarga trajectòria.

Dos dies abans de la presentació d'aquest XXVIII Premi Born de Teatre, s'estrenava a Berga el I Premi Ramon Vinyes de Teatre, convocat per l'Ajuntament de la capital del Berguedà i creat a instàncies de la comissió de l'Any Vinyes, instituïda el 2002 per homenatjar, en els 50 anys de la seva mort, l'escriptor i dramaturg berguedenc Ramon Vinyes i Cluet (1882-1952), el cèlebre *sabio catalán* que retrata García Márquez a *Cien años de soledad*, que en l'estricta camp teatral va exercir com a orientador de noves tendències escèniques i com a dramaturg compromès socialment i èticament. La peculiaritat del guardó és que obre el ventall de les peces sotmeses a consideració: no només s'admetien els inèdits, sinó també peces publicades i/o estrenades durant l'any. L'honor inaugural d'aquest nou premi va recaure en una peça de la jove dramaturga Beth Escudé, que ha tingut el valor d'incórrer en un gènere considerat marginal com és el cafè-teatre d'ambició literària: *Cabaret Diabòlic*, un text nascut damunt l'escena que tot just d'aquí a quinze dies s'estrena al 34è Festival de Sitges. L'autora ja havia guanyat dos premis més de recent

'L'Hostal de la Glòria' va ser la primera guanyadora de l'ignasi Iglésias, un premi que no s'ha tornat a convocar des del 1998

creació: d'una banda el Joaquim M. Bartrina de Reus en la seva segona edició (2001), un guardó també perifèric, convocat per l'Ajuntament de la capital del Baix Camp, amb una dotació de 6.000 euros a compte dels drets d'autor en l'edició que en fa l'esmentada col·lecció d'Arola; i d'altra banda, el I Premi Per Humor a l'Art, centrat òbviament en el teatre còmic, convocat pel Tricicle l'any passat i que també s'editarà i s'estrenarà enguany.

La productora teatral barcelonina Focus va convocar l'any passat, i amb caràcter bianual, el I Premi Fundació Romea de textos teatrals amb el compromís de la posada en escena de l'obra guanyadora i l'edició a Columna, guardó que es va endur Octavi Egea (1946) amb *J.R.S. de 12 anys*, un thriller que dirigirà Manel Dueso al pròxim Grec, i que serà la primera estrena professional del veterà autor. A més convocava una beca per a joves autors inèdits menors de 30 anys consistent a dur el guanyador a la Residència Internacional per a Nous Autors i Directors del Teatre Royal Court de Londres i que es va atorgar a Héctor Lozano per *La reserva*.

La revista *Recull* de Blanes convoca, del 1983 ençà, el premi de teatre Josep Ametller, que, malgrat l'escassa dotació (1.200 euros), han guanyat dramaturgs de nom com Ramon Folch i Camarasa, Toni Cabré (dos cops), Joan Cavallé o Carles Batlle, i que en l'última edició (2003) se l'ha endut *Rituals* d'Oscar Roig, un conserge que mai s'havia presentat a cap premi.

A l'altre extrem del país, hi ha el premi de teatre Ciutat d'Alcoi, convocat per l'Ajuntament amb el propòsit d'oferir una plataforma als autors i

estimar les noves recerques teatrals, bé que restringit a obres inèdites o guions de muntatge no estrenats amb una dotació de 7.000 euros i publicació de l'obra (Col·lecció El Galliner d'Edicions 62).

Dels pocs que admeten originals en qualsevol llengua de l'Estat (bé que amb la clàusula que a l'hora d'editar-lo caldrà que l'autor, si s'escau, se'l tradueixi ell mateix a l'espanyol) és el premi Maria Teresa de León per a autors dramàtics, convocat per l'Institut de la Dona (ministeri de Treball i Assumptes Socials) i l'ADE, i que acaba d'endur-se la catalana Gemma Rodríguez amb *35.4* (2002), que publicarà l'ADE a la sèrie *Literatura dramàtica iberoamericana*.

El que fins fa poc era el premi de teatre en català més prestigiós i antic prenia el nom del dramaturg Ignasi Iglésias. Va ser creat el 1932 per la Generalitat republicana amb una dotació de 5.000 pessetes i estava obert a qualsevol obra inèdita o estrenada en temporada. Va ser atorgat a Josep M. de Sagarra en la seva primera edició (*L'Hostal de la Glòria*). Reprès, amb alts i baixos sota el franquisme, l'havia encarrilat finalment l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, amb un milió i mig de dotació i en alguns moments amb el compromís de dur a escena el muntatge. Ara bé, el 1998 va quedar desert i ja no es va convocar més, com tampoc ho han estat els altres guardons amb què comptava la mateixa institució: el Josep M. de Sagarra de traducció teatral i el Xavier Fàbregas d'investigació escènica. És si més no alarmant que l'única institució dedicada íntegrament a l'ofici teatral actuï amb tan poca decisió en els

camp de la promoció dramaturgic i teatrològica, una prostració que afecta també al seu servei de publicacions.

Davant de tot plegat cal preguntar-se per la veritable utilitat dels guardons per a l'autor que els rep i per a l'usuari o espectador del país, una utilitat limitada en la mesura que sovint el compromís de la institució o ciutat que busca fonamentalment l'autopromoció no va més enllà de l'import establert i com a molt l'edició del text, cosa que sol passar sense pena ni glòria, car hauria de ser ben sabut que la destinació de la peça dramàtica no és l'edició ans el muntatge perquè el teatre no és per ser llegit ans per ser vist i escoltat dalt d'un escenari. Només aquells dramaturgs que estan prèviament vinculats a la professió, tenen alguna possibilitat d'aprofitar el premi per dur a escena l'obra, sovint, però, en condicions de producció ben precàries. Ja hem vist que un compromís efectiu de muntatge de moment només el declara explícitament la Fundació Romea, que ha iniciat una tasca important i lloable més pròpia d'un teatre nacional que d'una empresa privada, mentre que el bressol de l'ensenyament teatral ha dimissió en aquest sentit de les seves responsabilitats o les té en *stand by*.

Els premis abocats a guardonar estrictament textos dramàtics, que en principi neixen amb el propòsit de ser estimuladors com un cop de fuet de la creació dramaturgic, sovint es converteixen en simples pastanagues o reclams monetaris sense gaire més conseqüència per als escriptors teatrals, condemnats a passar per la decebedora experiència de quedar-se tot sols amb el seu text, per molt que se'l guardoni i se l'editi.